

Wstępne założenia regulacji prawnej dotyczącej petycji

Istnieje konieczność wykonania art. 63 Konstytucji, tj. ustawowego określenia trybu rozpatrywania petycji. Regulacja tej materii mogłaby znaleźć się w nowej ustawie o petycjach. Dotychczas obowiązujące przepisy dotyczące skarg i wniosków pozostałyby w Kodeksie postępowania administracyjnego.

1. Ustawa powinna definiować petycję, przy czym mając na względzie ograniczenia konstytucyjne najlepszym rozwiązaniem wydaje się skonstruowanie definicji zakładającej, iż jej celem jest skłonienie adresata do zajęcia określonego stanowiska w jakiejś sprawie, podjęcie oczekiwanej przez zainteresowanego decyzji lub przekazanie adresatowi istotnych z punktu widzenia jego właściwości informacji (w przypadku petycji skierowanej do Senatu celem petycji byłoby w szczególności: podjęcie przez Senat określonej inicjatywy ustawodawczej, uchwały okolicznościowej, wprowadzenie określonej poprawki, zwrócenie uwagi Senatu na sposób wykonywania określonej ustawy, poruszenie sprawy związanej z opieką nad Polonią i Polakami za granicą).
2. Natura prawa petycji wskazuje, że nie powinno być ono nadmiernie sformalizowane. Składanie petycji powinno być możliwe w formie pisemnej i elektronicznej.
3. Ustawa mogłaby dookreślić katalog adresatów petycji oraz wskazać w jakiej formie może być wyrażona zgoda osoby trzeciej na wniesienie petycji w jej interesie.
4. Za zgodą autora (autorów) petycja powinna być udostępniana na stronach internetowych adresata. Każdy mógłby wyrazić dla niej poparcie drogą elektroniczną (tzw. petycja otwarta). Należy przy tym przestrzegać przepisy o tajemnicy ustawowo chronionej oraz ochronie danych osobowych. Na stronach internetowych zamieszczane byłyby także informacje o sposobie rozpatrzenia petycji. Liczba osób popierających daną petycję będzie świadczyła o jej "sile", jednakże każda petycja podlegałaby takiej samej procedurze, niezależnie od udzielonego poparcia.
5. Ustawa powinna wskazywać środki ochrony prawa petycji przed praktykami dyskryminacji ich inicjatorów (autorów).
6. Senat RP (senacka Komisja Petycji) mógłby sprawować pieczę nad sprawami związanymi z funkcjonowaniem instytucji petycji we wszystkich organach władzy publicznej oraz organizacjach i instytucjach społecznych (nad stosowaniem prawa petycji). Powierzenie

Senatowi (Komisji) spraw dotyczących prawa petycji wymagałoby takiego ukształtowania jego zadań, by nie miały one charakteru kontrolnego nad działalnością Rady Ministrów.

7. Szczególne przepisy dotyczące sposobu rozpatrywania petycji kierowanych do Senatu lub Sejmu mogłyby przewidywać:
 - a) wydłużenie lub uchylenie, ze względów proceduralnych, terminu na ich rozpatrzenie,
 - b) w przypadku konieczności przekazania petycji przez komisję senacką lub sejmową do organu właściwego – nałożenie obowiązku na organ, któremu przekazano sprawę, do poinformowania Senatu lub Sejmu o sposobie jej załatwienia,
 - c) wyłączenie możliwości skargi na działania organów Senatu lub Sejmu rozpatrujących petycje, funkcję gwarancyjne należy powierzyć Marszałkowi, który "rozliczałby" właściwą komisję z podejmowanych działań lub opieszałości w rozpatrywaniu petycji.
8. Konieczne wydaje się także zawarcie w ustawie upoważnienia do uregulowania w drodze rozporządzenia organizacyjno – proceduralnych kwestii związanych z przyjmowaniem i rozpatrywaniem petycji.

Zasadne i konstytucyjnie dopuszczalne (mieszczące się w zakresie autonomii parlamentu) jest uregulowanie trybu rozpatrywania petycji składanych do Senatu i jego organów w Regulaminie Senatu – jeszcze przed uchwaleniem regulacji ustawowych dotyczących petycji. Petycje kierowane do Senatu lub jego organów nie powinny być bowiem rozpatrywane przez urzędników, ale przez właściwy organ władzy publicznej - z pomocą tych urzędników. Regulacje regulaminowe nie powinny nakładać na podmioty zewnętrzne wobec Senatu nowych, nieznanych w Konstytucji i ustawach obowiązków.

Zmiana Regulaminu Senatu mogłaby polegać na ustanowieniu Komisji Petycji oraz uregulowaniu procedury przyjmowania petycji i ich rozpoznania.

1. Petycje skierowane do Senatu i jego organów Marszałek Senatu kierowałby do Komisji Petycji.
2. Przewodniczący Komisji dokonywałby tzw. wstępnego rozpatrzenia petycji, tj. postanawiałby o rozpatrzeniu petycji na posiedzeniu Komisji bądź przekazywałby ją właściwemu organowi, jeżeli uznałby, że jej przedmiot nie mieści się w zakresie kompetencji Senatu. W określonych wypadkach pismo zawierające petycję pozostawiałby bez rozpoznania. Każdy z członków Komisji mógłby zażądać rozpatrzenia przez Komisję petycji, którą przewodniczący przekazał organowi właściwemu.

3. Komisja miałaby możliwość zasięgnięcia opinii innych komisji senackich właściwych przedmiotowo w sprawach dotyczących rozpatrywanych petycji oraz zwrócenia się do właściwego ministra z prośbą o przedstawienie informacji, wyjaśnień, opinii.
4. Niektóre petycje dotyczące szczególnie ważnych kwestii mogłyby być na wniosek Komisji przedmiotem obrad Senatu.
5. Udostępnianie petycji lub ich omówień (skrótów) oraz informacji o sposobie ich rozpatrzenia na stronie internetowej, a zwłaszcza stworzenie możliwości wyrażania poparcia w stosunku do złożonych petycji drogą elektroniczną, wymagałoby odpowiedniej zmiany także zarządzenia Marszałka Senatu dotyczącego dostępu do informacji publicznej.
6. Komisja składałaby corocznie sprawozdanie z rozpoznanych petycji.